

1973. évi 3. törvényerejű rendelet

az űrobjektumok által okozott károkért való nemzetközi felelősségről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXVI. ülészakán 1971. november 29-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről

[A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítő okiratainak letétbe helyezése a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányánál, továbbá Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság Kormányánál, valamint az Amerikai Egyesült Államok Kormányánál 1972. december 27-én megtörtént. Az egyezmény - XXIV. Cikkének (4) bekezdése alapján - a Magyar Népköztársaság tekintetében 1972. december 27-én hatályba lépett.]

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az űrobjektumok által okozott károkért való nemzetközi felelősségről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXVI. ülészakán 1971. november 29-én elfogadott és 1972. március 29-én Moszkvában, Londonban és Washingtonban aláírt egyezményt e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett egyezmény hivatalos magyar fordítása a következő:

„EGYEZMÉNY az űrobjektumok által okozott károkért való nemzetközi felelősségről

Ebben az Egyezményben részes Államok

felismerték, hogy a világűr békés célú kutatásának és felhasználásának elősegítése az egész emberiség közös érdeke,

emlékeztetnek a világűr - beleértve a Holdat és más égitesteket - kutatása és felhasználása terén az államok tevékenységét szabályozó elvekről szóló szerződésre,

figyelembe vették, hogy az űrobjektumok felbocsátásában közreműködő államok és nemzetközi kormányközi szervezetek óvintézkedései ellenére az űrobjektumok esetleg károkat okozhatnak,

felismerték annak szükségességét, hogy az űrobjektumok által okozott károkért való felelősségre vonatkozó hatékony nemzetközi anyagi és eljárási szabályok kidolgozásra kerüljenek, és nevezetesen, hogy biztosítva legyen az ilyen károk károsultjai részére az Egyezmény szerinti teljes és méltányos kártalanítás gyors kifizetése,

meg vannak győződve arról, hogy az ilyen anyagi és eljárási szabályok létesítése hozzájárul a világűr békés célú kutatása és felhasználása terén a nemzetközi együttműködés megerősítéséhez, és ezért az alábbiakban állapodtak meg:

I. Cikk

Az Egyezmény szempontjából:

a) a „kár” kifejezés az élet elvesztését, a testi sérülést és az egészség más károsodását, továbbá az államok, valamint a természetes és a jogi személyek tulajdonának, illetőleg a nemzetközi kormányközi szervezetek tulajdonának az elvesztését és károsodását jelenti;

b) a „felbocsátás” kifejezés magában foglalja a felbocsátás kísérletét is;

c) a „felbocsátó állam” kifejezés jelenti

1. azt az államot, amely űrobjektumot bocsát vagy bocsáttat fel;

2. azt az államot, amelynek területét vagy berendezéseit űrobjektum felbocsátására használják fel;

d) az „űrobjektum” kifejezés magában foglalja az űrobjektum részeit, valamint a hordozórakétát és ennek részeit is.

II. Cikk

A felbocsátó állam teljes mértékben felelős, hogy kártalanítást fizessen azokért a károkért, amelyeket az űrobjektum a Föld felszínén, vagy repülésben levő légi járműben okozott.

III. Cikk

Abban az esetben, ha valamelyik felbocsátó állam űrobjektumában, illetőleg ennek az űrobjektumnak a fedélzetén levő személyekben vagy javakban másutt, mint a Föld felszínén egy másik felbocsátó állam űrobjektuma kárt okoz, az utóbbit csak akkor terheli felelősség, ha a kár saját hibájából, vagy olyan személy hibájából következett be, akiért egyébként felelősséggel tartozik.

IV. Cikk

1. Abban az esetben, ha valamelyik felbocsátó állam űrobjektumában, illetőleg ennek az űrobjektumnak a fedélzetén levő személyekben vagy javakban másutt, mint a Föld felszínén egy másik felbocsátó állam űrobjektuma kárt okoz, és ha ezáltal harmadik államnak, illetőleg természetes vagy jogi személyének kárt okoz, az előbbi két állam a harmadik állammal szemben együttesen és egyetemlegesen felelős, a következő mértékben:

a) ha a harmadik államnak okozott kár a Föld felszínén, vagy repülésben levő légi járműben keletkezett, felelősségük a harmadik állammal szemben teljes;

b) ha a kárt a harmadik állam űrobjektumában, illetőleg ennek az űrobjektumnak a fedélzetén levő személyekben, vagy javakban másutt, mint a Föld felszínén okozták, a harmadik állammal szemben a felelősségüket az előbbi két állam valamelyikének a hibájára, vagy olyan személy hibájára kell alapítani, akiért valamelyikük felelősséggel tartozik.

2. Az első bekezdésben említett együttes és egyetemleges felelősség valamennyi esetében a kártalanítás terhe az előbbi két állam között annak megfelelően oszlik meg, hogy mely mértékben terheli őket a hiba; ha nem lehet meghatározni mind a két állam hibájának a mértékét, a kártalanítás terhe egyenlő mértékben oszlik meg közöttük. Ez a megosztás nem korlátozza a harmadik államnak azt a jogát, hogy az Egyezmény szerint járó teljes kártalanítást az együttesen és egyetemlegesen felelős felbocsátó államok egyikétől vagy valamennyiüktől követelje.

V. Cikk

1. Amennyiben két vagy több állam közösen bocsát fel űrobjektumot, minden okozott kárért együttesen és egyetemlegesen felelnek.

2. Annak a felbocsátó államnak, amelyik kártalanítást fizetett, joga van megtérítési igényt érvényesíteni a közös felbocsátás többi résztvevőjével szemben. A közös felbocsátás résztvevői megállapodásokat köthetnek azoknak a pénzügyi kötelezettségeknek az egymás közötti megosztásáról, amelyek tekintetében együttesen és egyetemlegesen felelősek. Ezek a szerződések nem érinthetik a kárt szenvedett államnak azt a jogát, hogy az Egyezmény alapján járó teljes kártalanítást követelhesse az együttesen és egyetemlegesen felelős felbocsátó államok egyikétől vagy valamennyiüktől.

3. Azt az államot, amelynek területéről vagy berendezéseivel űrobjektumot bocsátottak fel, a közös felbocsátás résztvevőjének kell tekinteni.

VI. Cikk

1. A 2. bekezdés rendelkezéseinek fenntartásával, a felbocsátó állam abban a mértékben mentesül a teljes felelősség alól, amennyiben bebizonyítja, hogy a kár egészben, vagy részben az igényt támasztó állam, vagy az általa képviselt jogi vagy természetes személyek súlyos gondatlanságától, vagy károkozási szándékkal elkövetett cselekménye, vagy mulasztása folytán keletkezett.

2. Semmiképpen sem mentesül a felbocsátó állam, ha a kár a nemzetközi joggal és

különösképpen az Egyesült Nemzetek Alapokmányával, illetőleg a világűr - beleértve a Holdat és más égitesteket - kutatása és felhasználása terén az államok tevékenységét szabályozó elvekről szóló szerződés rendelkezéseivel össze nem egyeztethető tevékenységből ered.

VII. Cikk

A felbocsátó állam ürobjektuma által okozott kár tekintetében az Egyezmény rendelkezései nem alkalmazhatók:

- a) a felbocsátó állam állampolgáira,
- b) a külföldi állampolgárokra, annak az időtartamnak a tekintetében, amíg az ürobjektum működtetésében a felbocsátásától, vagy bármely más ezt követő szakasztól egészen a leszállításáig részt vesznek, illetőleg annak az időtartamnak a tekintetében, amíg a felbocsátó állam meghívására a tervezett felbocsátási vagy visszatérési körzet közvetlen közelében tartózkodnak.

VIII. Cikk

1. Az az állam, amelyik kárt szenvedett, vagy amelynek természetes vagy jogi személyei szenvednek kárt, a felbocsátó állammal szemben kártalanítási igényt támaszthat.

2. Ha a károsult állampolgársága szerinti állam nem támasztott igényt, más állam igényt támaszthat a felbocsátó állammal szemben annak alapján, hogy a kárt valamely természetes vagy jogi személy az ő területén szenvedte el.

3. Ha sem a károsult állampolgársága szerinti állam, sem az az állam, amelynek területén a kár bekövetkezett, nem támasztott igényt, vagy nem közölte azt a szándékát, hogy igényt kíván támasztani, más állam igényt támaszthat a felbocsátó állammal szemben annak alapján, hogy a kárt olyan személy szenvedte el, akinek állandó lakóhelye a területén van.

IX. Cikk

A kártalanítási igényt diplomáciai úton kell a felbocsátó államhoz benyújtani. Ha valamelyik állam nem tart fenn diplomáciai kapcsolatot az érintett felbocsátó állammal, felkérhet egy harmadik államot, hogy az igényét a felbocsátó államnál előterjessze, illetőleg hogy az Egyezménynek megfelelő érdekeit minden más módon képviselje. Az igényét az Egyesült Nemzetek Főtitkára útján is előadhatja, feltéve, hogy az igényt támasztó és a felbocsátó állam egyaránt az Egyesült Nemzetek tagja.

X. Cikk

1. A kártalanítás iránti igényt a felbocsátó államnál a kár bekövetkezésének, vagy a felelős felbocsátó állam megállapításának időpontjától számított egy éven belül kell előterjeszteni.

2. Ha azonban valamelyik államnál nincs tudomása a kár bekövetkezéséről, vagy nem tudta megállapítani a felelős felbocsátó államot, a kártalanítási igényt az előbb említett tényekről való tudomásszerzéstől számított egy éven belül terjesztheti elő, de ez az időtartam semmiképpen sem haladhatja meg az egy évet, attól az időponttól számítva, amikor ésszerűen elvárható volt, hogy ez az állam e tényekről az elvárható gondosság mellett tudomást szerezzen.

3. Az 1-2. bekezdésben meghatározott határidők abban az esetben is irányadók, ha a kár teljes nagysága nem ismert. Ilyen esetben azonban a kártalanítási igényt támasztó államnak joga van a meghatározott határidő lejártá után is az igényét módosítani és kiegészítő adatokat előterjeszteni, attól az időponttól számított egy év elteltéig, amikor a kár teljes nagysága ismertté vált.

XI. Cikk

1. Az Egyezmény alapján a felbocsátó állammal szemben támasztott kártalanítási igény érvényesítésének nem előfeltétele, hogy az igényt támasztó állam vagy az általa képviselt természetes vagy jogi személyek az előttük nyitva álló belső orvoslási lehetőségeket kimerítsék.

2. Az Egyezmény egyik rendelkezése sem akadályozza meg az államokat, vagy az általuk

képviselet természetes vagy jogi személyeket, hogy igényt nyújtsanak be a felbocsátó állam bíróságainál, államigazgatási, vagy más szerveinél. Az állam azonban sem ennek az Egyezménynek, sem az érdekelt államokkal kötött egyéb nemzetközi szerződéseknek az alapján nem támaszthat kártalanítási igényt olyan károk tekintetében, amelyek vonatkozásában a felbocsátó állam bírói, államigazgatási vagy más szervei előtt már eljárás folyik.

XII. Cikk

A kártalanítást, amelynek fizetésére a felbocsátó állam az Egyezményben meghatározott kárért köteles, a nemzetközi jognak, valamint az igazságosság és méltányosság elveinek megfelelően kell meghatározni oly módon, hogy a kártalanítás olyan helyzetbe hozza azt a természetes vagy jogi személyt, államot vagy nemzetközi szervezetet, amelyek érdekében az igényt előterjesztették, mintha a kár nem következett volna be.

XIII. Cikk

Ha a kártalanítási igényt támasztó állam és a kár megtérítésére köteles állam a jóvátétel más módjában nem állapodik meg, a kártalanítás összegét az igényt támasztó állam pénznemében, vagy - ha ez az állam úgy kívánja - annak az államnak a pénznemében kell megfizetni, amelytől a kártalanítás jár.

XIV. Cikk

Ha az igényt nem rendezik a IX. Cikk szerinti diplomáciai tárgyalások útján attól az időponttól számított egy éven belül, amikor az igényt támasztó állam értesítette a felbocsátó államot, hogy az igényét igazoló okiratokat előterjesztette, az érdekelték bármelyik Fél kérésére Kárigényrendező Bizottságot hoznak létre.

XV. Cikk

1. A Kárigényrendező Bizottság három tagból áll: egy tagot az igényt támasztó állam, egy tagot a felbocsátó állam, a harmadik tagot - az elnököt - a két Fél közösen választja meg. A kijelölést mindkét Fél a Kárigényrendező Bizottság megalakítására irányuló kérelemtől számított két hónapon belül végzi el.

2. Ha a Kárigényrendező Bizottság megalakítására irányuló kérelemtől számított négy hónap alatt nem jön létre megállapodás az elnök megválasztásáról, bármelyik Fél felkérheti az Egyesült Nemzetek Főtitkárát arra, hogy további két hónapos határidőn belül nevezze ki az elnököt.

XVI. Cikk

1. Ha a felek egyike az előírt határidőn belül nem végzi el a kijelölést, a másik fél kérelmére az elnök egytagú Kárigényrendező Bizottságot alakít.

2. Ha bármilyen okból üresedés következne be a Kárigényrendező Bizottságban, a helyet az eredeti kijelölésre meghatározott eljárással kell betölteni.

3. A Kárigényrendező Bizottság az eljárási szabályait maga állapítja meg.

4. A Kárigényrendező Bizottság dönti el eljárásának helyét vagy helyeit, valamint minden más adminisztrációs kérdést.

5. A Kárigényrendező Bizottság a döntéseit és határozatait szótöbbséggel hozza, kivéve az egytagú Kárigényrendező Bizottság esetét.

XVII. Cikk

A Kárigényrendező Bizottság tagjai számának emelésére nem kerülhet sor abból az okból, hogy két vagy több igényt támasztó állam, illetőleg felbocsátó állam vesz részt a Bizottság előtt folyó valamely eljárásban. Az ilyen igényt támasztó államoknak együttesen kell kijelölniök a Bizottság egyik tagját, ugyanolyan módon és ugyanolyan feltételek mellett, mintha egyetlen

igényt támaztó állam ügyéről volna szó. Ha két vagy több felbocsátó állam vesz részt az eljárásban, ezek ugyanilyen módon közösen jelölik ki a Bizottság egyik tagját. Ha az igényt támaztó vagy a felbocsátó államok nem végzik el a kijelölést az előírt határidőn belül, az elnök egytagú Bizottságot alakít.

XVIII. Cikk

A Kárigényrendező Bizottság a kártalanítási igény érdemében dönt és meghatározza a fizetendő kártalanítás összegét, ha ennek helye van.

XIX. Cikk

1. A Bizottság a XII. Cikk rendelkezéseinek megfelelően jár el.
2. A Bizottság döntése végleges és kötelező, ha a Felek így állapotdta meg; egyébként a Bizottság végleges és ajánlás jellegű határozatot hoz, amelyet a Felek jóhiszeműen vesznek figyelembe. A Bizottság határozatát vagy döntését megindokolja.
3. A Bizottság a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb a megalakulásától számított egy év alatt hozza meg a határozatát vagy döntését, kivéve ha a Bizottság e határidő meghosszabbítását szükségesnek tartja.
4. A Bizottság határozatát vagy döntését nyilvánosságra hozza. Határozatának vagy döntésének nyilvánosságra hozza. Határozatának vagy döntésének hiteles másolatát megküldi a Felek mindegyikének és az Egyesült Nemzetek Főtitkárának.

XX. Cikk

A Kárigényrendező Bizottsággal kapcsolatos költségeket a Felek egyenlő arányban viselik, hacsak a Bizottság másként nem határoz.

XXI. Cikk

Ha az úrobjektum által okozott kár nagymértékben veszélyeztet emberi életeteket, vagy súlyosan zavarja a lakosság életfeltételeit, illetőleg létfontosságú központok működését, a részes Államok és különösen a felbocsátó állam megvizsgálják annak lehetőségét, hogy megfelelő és gyors segítséget nyújtsanak a kárt szenvedett államnak, ha ezt kéri. E cikk azonban nem érinti a részes Államoknak az ebből az Egyezményből eredő jogait és kötelezettségeit.

XXII. Cikk

1. Az ennek az Egyezménynek az államokra vonatkozó rendelkezései - a XXIV-XXVII. Cikk kivételével - kiterjednek valamennyi ürtevékenységet folytató nemzetközi kormányközi szervezetre, amennyiben e szervezet kijelenti, hogy elfogadja az ebben az Egyezményben előírt jogokat és kötelezettségeket és ha e szervezet tagállamainak többsége részese ennek az Egyezménynek, illetőleg a világűr - beleértve a Holdat és más égitesteket - kutatása és felhasználása terén az államok tevékenységét szabályozó elvekről szóló szerződésnek.
2. Valamennyi ilyen szervezetnek a tagállamai, amelyek ennek az Egyezménynek részesei, megtesznek minden szükséges intézkedést, hogy e szervezet az előző bekezdés szerinti nyilatkozatát megtegye.
3. Ha egy nemzetközi kormányközi szervezet felelős az ennek az Egyezménynek az rendelkezései szerinti kárért, a szervezet és annak az ebben az Egyezményben részes tagállamai együttesen és egyetemlegesen felelősek; azonban:
 - a) az ilyen kárra vonatkozó bármely kártalanítási kérelmet először a szervezethez kell benyújtani;
 - b) a kártalanítási igényt támaztó Állam csak abban az esetben hivatkozhat a szervezetre az ebben az Egyezményben részes tagállamai felelősségére a megegyezés szerinti vagy a meghatározott kártalanítási összeg megfizetéséért, ha a szervezet ezt az összeget hat hónapon belül nem fizeti meg.

4. Az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően azt a kártalanítási igényt, amely olyan szervezetnek okozott káron alapul, amely az ennek a cikknek az 1. bekezdése szerinti nyilatkozatot megtette, a szervezet olyan tagállamának kell előterjesztenie, amely részese ennek az Egyezménynek.

XXIII. Cikk

1. Az Egyezmény rendelkezései nem érintik az államok között érvényben levő egyéb nemzetközi megállapodásokat.

2. Az Egyezmény egyik rendelkezése sem akadályozhatja az államokat, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek megerősítése, kiegészítése, vagy továbbfejlesztése céljából nemzetközi megállapodásokat kössenek.

XXIV. Cikk

1. Ezt az Egyezményt minden állam aláírhatja. Minden olyan állam, amely az Egyezményt ennek a cikknek a 3. bekezdése szerinti hatálybalépése előtt nem írja alá, ahhoz bármikor csatlakozhat.

2. Ezt az Egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteniök. A megerősítő és csatlakozási okiratokat az ezennel letétmentesnek kijelölt kormányoknál: a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok kormányánál kell letétbe helyezni.

3. Az Egyezmény az ötödik megerősítő okirat letétbe helyezése napján lép hatályba.

4. Azokra az államokra nézve, amelyek megerősítő vagy csatlakozási okiratukat az Egyezmény hatálybalépése után helyezik letétbe, az Egyezmény a megerősítő vagy csatlakozási okiratuk letétbe helyezése napján lép hatályba.

5. A Letétmentes Kormányok minden aláíró és csatlakozó államot késedelem nélkül értesítik valamennyi aláírás keltéről, valamennyi megerősítő és csatlakozási okirat letétbe helyezésének napjáról, az Egyezmény hatálybalépésének időpontjáról és egyéb értesítések vételéről.

6. Ezt az Egyezményt a Letétmentes Kormányok az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. Cikke értelmében beiktatják.

XXV. Cikk

Az Egyezményben részes bármely Állam javasolhatja az Egyezmény módosítását. A módosítás az azt elfogadó, az Egyezményben részes Állam tekintetében akkor lép hatályba, amikor a módosítást az Egyezményben részes Államok többsége elfogadta; a többi Állam tekintetében pedig azon a napon, amikor a módosítást elfogadta.

XXVI. Cikk

Az Egyezmény hatálybalépését követő tíz év eltelte után az Egyezmény felülvizsgálásának kérdését az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének ideiglenes napirendjére kell tűzni annak megvizsgálása céljából, hogy - az Egyezmény addigi alkalmazása tükrében - szükség van-e az Egyezmény módosítására. Ha azonban az Egyezmény hatálybalépését követő öt év eltelte után az Egyezményben részes Államok egyharmada kéri és azzal a részes Államok többsége egyetért, össze kell hívni az Egyezményben részes Államok konferenciáját az Egyezmény felülvizsgálására.

XXVII. Cikk

Az Egyezményben részes bármely Állam az Egyezmény hatálybalépését követő egy év eltelte után a Letétmentes Kormányokhoz intézett írásbeli értesítéssel bejelentheti, hogy felmondja az Egyezményt. A felmondás az értesítés kézhezvételétől számított egy év eltelte után lép érvénybe.

XXVIII. Cikk

Ezt az Egyezményt, amelynek angol, francia, kínai, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles, a Letéteményes Kormányok levéltáraiban helyezik letétbe. Az Egyezmény kellően hitelesített másolatait a Letéteményes Kormányok megküldik az aláíró és csatlakozó államok kormányainak.

A fentiek hitelül a kellően meghatalmazott alulírottak ezt az Egyezményt aláírták.

Kelt Londonban, Moszkvában és Washingtonban, az 1972. évi március hó 29. napján.”

3. § Ez a törvényerejű rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban az 1972. évi december hó 27. napjától kell alkalmazni. Végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.